

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska c. 14, 8000 Novo mesto
tel: 07/373 05 70, fax: 07/373 05 90
e-mail: karmen.rodic@kgzs-zavodnm.si

Datum: 07.05.2020

IZVAJANJE PREVENTIVNIH PREGLEDOV KARANTENSKIH IN POSEBNO OBRAVNAVANIH ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV

Zdravje rastlin je zelo pomembno za pridelavo kmetijskih rastlin, gojenje gozdov in ohranjanje naravnega ekosistema in biotske raznovrstnosti. Komisija Evropske Unije je leta 2016 sprejela Uredbo o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin. Z navedeno Uredbo se določi najpomembnejše škodljive organizme (ŠO) rastlin, ki jih lahko uvrstimo v dve kategoriji: ŠO, ki so najbolj nevarni za ozemlje EU in ki jih je potrebno izkoreniniti in ŠO, ki so škodljivi samo na specifičnih rastlinah za saditev. Programe preiskav škodljivih organizmov izvajajo nosilci javnih pooblastil ob koordinaciji UVHVVR. Na območju Dolenjske, Bele krajine in Posavja je to KGZS – Zavod Novo mesto s Službo za varstvo rastlin (SVR). SVR nudi tudi strokovno podporo UVHVVR in sicer z izvajanje pregledov in spremljanj gospodarsko pomembnih škodljivih organizmov.

Pregledi in spremljanja se izvajajo skozi celotno leto, najbolj intenzivno pa v rastni dobi gostiteljskih rastlin (od marca do oktobra). Najpogosteje boste preglednike srečali na: javnih površinah, travnikih, njivah, sadovnjakih, vinogradih in v naseljih (vrtovi). V letu 2020 SVR na KGZS – NM izvaja nadzor nad 18 organizmi. Prevladujejo hrošči: kitajski in azijski kozliček, ki se zavrtavata v drevesne vrste (gaber, oreh, jablana, topol, ...). Rdečevratni kozliček večinoma napada koščičarje. Na seznamu gostiteljev za azijskega ambrozijskega kozlička najdemo jablano, kostanj, češnjo in tudi vinsko trto. V skupino hroščev spada tudi japonski hrošč. Najbolj škodljivi stadij so ogreci, ki uničujejo travno rušo. Hrošči pa se prehranjujejo z listi jablane, kostanja, javorja, ... Jabolčno muho v nasadih jablane spremljamo s pomočjo rumenih lepljivih plošč. Afriški plodov zavijač dela škodo na breskvah, papriki, koruzi in vinski trti. V nasadih paprike pa od leta 2016 s feromonsko vabo spremljamo paprikarja. Nadzor izvajamo tudi v posevkih krompirja in sicer iščemo poškodbe od bolhačev iz rodu *Epitrix* sp. Ameriški škržatek je prenašalec zlate trsne rumenice, ki jo spremljamo v vinogradih. Za vinsko trto in okrasne rastline je zelo nevarna bakterija *Xylella fastidiosa*. V skupino bakterij sodijo še hrušev ožig in bakterijska uvelost koruze ter *Pseudomonas syringae* pv. *actinidae*. Ostane nam še skupina virusov, ki jih najpogosteje zaradi načina prenosa najdemo v vrtninah: Tomato leaf curl New Delhi virus, virus rjave grbančavosti plodov paradižnika in Candidatus *Liberabacter solanacearum*.

V skupino strokovne podpore UVHVVR spadajo organizmi, ki so že dlje časa prisotni na ozemlju R Slovenije ali zaradi načina širjenja predstavljajo gospodarsko pomembne škodljivce. To so: hrušev ožig, marmorirana smrdljivka, kostanjeva šiškarica, koruzni hrošč, plodova vinska mušica ter nekatere glivične bolezni.

Pravočasno odkrivanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov je nujno za zagotavljanje hitrega ukrepanja in takojšnjega izkoreninjenja v primeru njihovega pojava ali izbruha. Z rednim spremljanjem zdravstvenega stanja rastlin, načrtovanimi programi preiskav

in izvajanjem uradnega nadzora rastlin, se lahko prepreči in zmanjša število izbruhov škodljivih organizmov, ki pomenijo tveganje za zdravje rastlin.

Če v svojih nasadih oz. posevkih najdete simptome katerega od zgoraj omenjenih ŠO lahko pokličete na tel št.: 073730570 in bodo pregledniki SVR opravili uradni nadzor in po potrebi odvzeli vzorec. Samoiniciativnega nabiranja vzorcev ne priporočamo, zaradi možne kontaminacije.

mag. Karmen Rodič, univ.dipl.ing.agr.
Specialistka za varstvo rastlin
Služba za varstvo rastlin na KGZS – Zavod NM